

ELIŠKA KRÁLOVÁ

 <https://orcid.org/0000-0002-2886-9328>
Univerzita Karlova v Praze, Česká republika

Role prefixoidů z klasických jazyků při obohacování slovní zásoby (nejen) češtiny na příkladu komponentů *bio-* a *eko-*

The role of prefixoids originating in the classical languages
in the process of enriching (not only) vocabulary of the Czech language
(based on *bio-* and *eko-* components)

Abstract: The word-formation components originating in the classical languages are both malleable and effective device of marking new facts resulting from rapidly occurring changes on the global scale. What seems to be a decisive factor here, are considerable requirements of contemporary language systems towards newly coined words, that relate to those words' functionality and internationality. The newly formed words need to mirror the transient realities of life and meet the communicative needs of speakers who live in the reality characterised by fast civilisation changes. Both the word-building formants originating in Latin and those originating in Greek fulfill those requirements. Latin and Greek prefixoids, in addition to being highly productive, may be easily combined with word-building components of native and foreign origin. On the one hand, it is an advantageous situation from the viewpoint of a given language users, while on the other, the said situation creates a risk of abusing and exhausting the meaning of some words, which brings about the need to eventually replace them with others. The speakers who gradually broaden their lexicons by including the newly-formed words may, in the course of this process, utilise their preexisting knowledge and thusfar experience that on the conceptual level correspond to the usage of word-formation components originating in Latin and Greek. The author of the article has combined her linguistic knowledge pertaining to how prefixes and prefixoids originating in Latin and Greek function in the Czech language, with the research findings of language didactics. At the same time, the author indicates particular case where the English language influences the Czech language.

Keywords: prefixes and prefixoids of Latin and Greek origin, neologisms, enriching a lexicon, cognates

Rola prefiksoidů z jazyků klasických w procesie wzbogacania słownictwa (nie tylko) w języku czeskim na przykładzie komponentów „bio-” i „eko-”

Abstrakt: Komponenty słotwórcze z jazyków klasycznych są elastycznym i skutecznym narzędziem oznaczania nowych faktów będących wynikiem szybko postępujących zmian o zasięgu globalnym. Wymagania współczesnych systemów językowych co do wydajności, tj. funkcjonalności i internacjonalności, nowych słów są duże. Nowo powstające wyrazy muszą stanowić reakcję na zmieniające się realia życia i odpowiadać na potrzeby komunikacyjne użytkowników w rzeczywistości cechującej się szybkimi zmianami cywilizacyjnymi. Formanty słotwórcze pochodzące zarówno z łaciny, jak i greki spełniają te warunki. Prefiksoidy łacińskie i greckie można łatwo łączyć z komponentami rodzimymi i obcymi, a jednocześnie są one bardzo produktywne. Z jednej strony to sytuacja korzystna z punktu widzenia użytkowników danego języka, z drugiej strony jednak pojawia się ryzyko nadużywania i stopniowego wyczerpywania znaczenia niektórych słów i konieczności zastępowania ich innymi. Rozmówcy, którzy stopniowo poszerzają swój zasób słów o nowe wyrazy i wyrażenia mogą w tym procesie wykorzystać swoją dotychczasową wiedzę i doświadczenia, które konceptualnie łączą się z wykorzystaniem komponentów słotwórczych pochodzenia łacińskiego oraz greckiego. Autorka artykułu łączy wiedzę językową dotyczącą przedrostków i prefiksoidów pochodzenia łacińskiego i greckiego w języku czeskim z wiedzą z zakresu lingwodydaktyki, ukazuje przy tym zjawisko funkcjonowania w języku czeskim pewnych wpływów z języka angielskiego.

Słowa kluczowe: przedrostki i prefiksoidy łacińskie i greckie, neologizmy, wzbogacenie zasobu słownictwa, internacjonalizmy

Obohacování slovní zásoby pomocí slovtvorných komponentů z klasických jazyků

Již od počátků vývoje lidské řeči platí, že nová pojmenování vznikají s potřebou označit nové jevy a skutečnosti. Neologismy se posléze mohou začlenit do slovní zásoby a stát se plnohodnotnou lexikální jednotkou, ale mohou také být pouze příznakem doby a místo součástí centrální slovní zásoby se stát historismem, resp. archaismem. Tento proces se opakuje s železnou pravidelností napříč všemi světovými jazyky s tím, jak civilizace postupuje a vzkvétá.

Současné s vývojem jednotlivých národních jazyků se objevuje i potřeba mezinárodní, globální komunikace a nutnost vytvářet všeobecně srozumitelná pojmenování pro mezinárodně sdílené skutečnosti. Tato snaha vedla ke vzniku profesních terminologií jednotlivých vědních oborů, ale i nových pojmenování pro skutečnosti z běžného života. V posledních desetiletích jsme i v češtině svědky velmi rychlého rozvoje slovní zásoby, který je spojený s vývojem v České republice po roce 1989, kdy se jazyk i kultura otevřely evropským a světovým vlivům.

Jedním ze směrů, kterým se proces neologie v češtině ubírá, je začleňování slovo-
tvorných komponentů z klasických jazyků, jež mají mezinárodní platnost, a princip
vzniku takových neologismů v češtině kopíruje trend v ostatních jazycích. Jsou tvo-
řeny podobnými postupy a výsledná kompozita mají stejný nebo podobný význam
jako obdobně utvářená kompozita v jiných jazycích¹.

Výhodou řeckých a latinských morfologických jednotek je jejich flexibilita a schop-
nost pojit se s domácími i cizími slovními základy. Výsledné kompozitum umí velmi
přesně pojmenovat komplexní skutečnost. To odpovídá potřebám dynamicky se
vyvíjející společnosti. Vliv klasických jazyků na moderní slovní zásobu je aktuální
také v didaktice jazyků. Například v anglosaském prostředí je toto téma intenzivně
diskutované a odborníci se shodují, že dobrá znalost těchto morfologických jednotek
může žákům na všech stupních vzdělávacího systému velmi efektivně pomoci k ná-
cviku správného čtení a psaní a rozšiřování slovní zásoby v jazyce mateřském (L1)
i cizím (L2) (Bowers, Kirby, Deacon, 2010: 144–179).

Uplatnění tohoto principu je velmi efektivní zejména v angličtině, jejíž slovní zá-
soba je latinského, případně řeckého původu až ze 60%². V didaktickém zpracování
autoři pracují s přehledy řeckých a latinských morfémů, využívajíce jejich významy
a příklady z domácí slovní zásoby. Zohledněna je samozřejmě i adekvátnost a objem
pro konkrétní věkovou skupinu žáků (Rasinski et al., 2011: 133–141). Tento styl vý-
uky vychází z předpokladu, že pokud žáci dané morfémy znají, budou v budoucnu
schopni správně porozumět novým slovům, která tyto komponenty obsahují.

Pod novou slovní zásobou můžeme chápat slova, která jsou pro žáka „nová“, tj. ne-
patří do jeho aktivní ani pasivní slovní zásoby, ale především neologismy, tedy nové
jednotky v rámci celého lexikálního subsystému.

Vybrané příklady z moderní slovní zásoby

Zajímavým příkladem oblasti slovní zásoby, kde vzniká velké množství nových le-
xikálních prostředků, může být ekologie a životní prostředí. Můžeme zde nalézt
konkrétní ukázky toho, jak se prefixoid z klasických jazyků v cílovém jazyce chová,
jak se proměňuje jeho původní význam a jak slova, s jeho pomocí utvořená, fungují
v rámci aktuální slovní zásoby.

¹ O internacionalismech ve slovní zásobě blíže (Mravinacová, 2005: 183).

² 60% podíl latiny a řečtiny na slovní zásobě angličtiny uvádí například internetový slovník Dictio-
nary.com (*What percent of English words are derived from Latin?*, [2022]).

Udržitelný rozvoj a šetrný přístup člověka k přírodě se stává jedním z nejdůležitějších témat celospolečenské diskuze. Malé i velké firmy, obchodní řetězce i nadnárodní společnosti, stejně jako jednotlivci kladou důraz na to, aby se tento přístup odrážel nejen v jejich praktickém počínání, ale i v komunikaci a jazyce jako takovém. Velmi rychle se tedy ve společnosti zabydlely výrazy, které poukazují na šetrný a ohleduplný vztah k přírodě a životnímu prostředí.

Konkrétním příkladem mohou být prefixoidní morfémy – přechodné morfémy mezi prefixem a kořenovým slovem (Mitter, 2004: 31–36³) – *eko-* a *bio-*. Oba pocházejí z řečtiny a v moderních jazycích posledních dekad zdomácněly. *Eko* pochází z řeckého slova οἶκος/*oikos* = obydlí a *bio* je původní řecké βίος/*bios* = život.

Ačkoliv v klasické řečtině je mezi významy obou uvedených slov poměrně značný rozdíl, v moderní slovní zásobě jsou si tyto slovtvorné komponenty významově velice blízké, viz například jejich definice podle *Akademického slovníku současné češtiny*:

Bio-/Bio

1. vyrobený podle zásad ekologického zemědělství, šetrně k životnímu prostředí; vztahující se k této výrobě, k takto vyrobeným produktům, ekologický;
2. mající přírodní, organický základ nebo původ;
3. vztahující se k vlivu počasí na živé organismy (*bio I*, [2022]; *bio-*, [2022]).

Eko-/Eko

1. vztahující se k životnímu prostředí, k jeho ochraně; zaměřený na ochranu životního prostředí, ekologický;
2. vztahující se k ekologickému zemědělství, vyrobený z přírodních surovin, bez použití chemických látek; vztahující se k takové výrobě nebo výrobkům, ekologický, bio;
3. využívající menší množství energie a surovin a tím šetřící životní prostředí, ekologický, úsporný;
4. šetrný k životnímu prostředí, živým organismům ap., vyrobený z přírodních látek, biologicky odbouratelný, ekologický (*eko*, [2022]; *eko-*, [2022]).

Pro srovnání také některé definice z lexikonu *Nová slova v češtině 1 a 2*:

Bio-

1. biologicky čistý, přírodní, vyrobený s použitím přírodních, organických látek (nikoli chemických, umělých); preferující takové produkty v nových výrazech (často z reklamních důvodů);

³ Kritéria pro zařazení jednotlivých morfémů na ose prefix – prefixoid – radixoid – radix zpracovali Olga Martinčová a Nikolaj Savický (1987), vychází z nich také Patrik Mitter (2004).

2. biometeorologický v nových výrazech;
3. bioenergetický v nových výrazech.

Eko-

1. první část složených slov mající význam *ekologický* v nových výrazech; složená slova s *eko-* se někdy píší i se spojovníkem, zejména v obchodních názvech (např. *eko-taška*);
2. první část složených slov mající význam *ekonomický* v nových výrazech, např. *eko-ministr*, *ekovůz* (Martincová et al., 1998: 76–79; 2004: 101–105).

Z formálního hlediska je také velmi zajímavá grafická podoba složených slov, která tyto komponenty obsahují. V ASSČ najdeme komponenty *eko* a *bio* jednak jako autonomní slova, která autoři slovníku řadí mezi adjektiva (nesklonná), a jednak jako první komponenty složenin. Jedná se tedy o posun ve srovnání s *Akademickým slovníkem cizích slov* v jeho prvním vydání z roku 1998, který *eko* a *bio* jako samostatná slova neuvádí. Z tohoto vývoje je dobře patrné, že došlo ke změně vnímání původních prefixů směrem k prefixoidům (jež mají blízko ke kořeným morfům podle kritérií Martincové a Savického (1987: 124–139) a v poslední fázi se z nich stala autonomní, samostatně fungující slova, která mohou být plnohodnotným ekvivalentem k domácím výrazům⁴.

Pokud se ponoříme hlouběji do historie, zjistíme, že původně se slovo *eko-* objevil ve slovní zásobě v roce 1866, kdy použil německý zoolog Ernst Haeckel výraz *ekologie* pro popis vztahu mezi živými organismy a prostředím, ve kterém se pohybují. Přičemž od roku 1910 je *ekologie* považována za samostatný vědní obor. Komponent *eko-* je tedy v moderním pojetí pouze zkráceným tvarem slova *ekologie* (nejedná se tedy o žádnou spojitost s původním významem *eko* ve smyslu *dům*, ale právě o vztah daného jevu k okolnímu prostředí – *ekologii*). Tématem výrazu *ekologie* a jeho pozicí ve slovní zásobě moderní češtiny se zabývala již Zdeňka Hladká v rubrice Drobnosti časopisu *Naše řeč* (Hladká, 1990). Píše o diskuzi, v té době probíhající, zda má slovo *ekologie* a další kompozita s prvním komponentem *eko-* fungovat v jazyce nadále jen jako součást odborné terminologie, nebo mají potenciál stát se součástí obecně užívaného slovníku. Sama ale v příspěvku uvádí celou řadu příkladů toho, že má tento prefixoid schopnost pojit se s domácími i cizími slovními základy a že je velmi produktivní. Což ale dle jejího názoru může zároveň znamenat, že některá takto utvářená slova nebudou mít příliš dlouhou životnost a uživatelé jazyka je po čase vytěsní.

⁴ Blíže o tomto dynamickém vývoji složenin s prvním komponentem cizího původu pojednávají ve svých pracích Martincová a Savický (1987), či Patrik Mitter (2003).

Velmi obdobná situace je u slovtvorného komponentu *bio-*. Jeho vývoj ve slovenské slovní zásobě, způsob použití a široký potenciál pojit se s komponenty jak cizího, tak domácího původu popsala Bronislava Holičová (2003)⁵. Dle aktuální situace, která ve slovenském jazyce v roce 2003 panovala, uvádí mimo jiné, že se dosud nesešla s morfémem *bio-* jako samostatným slovem. To se ale změnilo během následujících dvou let a ve slovenském akademickém slovníku cizích slov z roku 2005 již *bio* figuruje jako samostatné přídavné jméno nesklonné se stejným významem jako v češtině (*Slovník cudzích slov (akademický)*. 2, [2022]; Petráčková, Kraus, eds., 2005).

Eco i *bio* jako samostatná slova fungují také v angličtině (*bio break* = a break for a short time in a meeting etc., so that people can go to the bathroom – *bio break*, [2022]; *eco resort* – např. *an eco resort with no air conditioning* – *eko*, [2022]). I z hlediska sémantického můžeme u obou těchto slov/slovtvorných jednotek a kompozit z nich utvářených konstatovat, že se jedná o internacionalismy dle definice u Mravinacové (2005: 183).

Zvláštní přístup k vnímání samostatných jednotek *eko* a *bio* má Sixtová, která na jejich analýzu aplikuje poznatky V. G. Kostomarova (Kostomarov, 1996, citováno v Sixtová, 2003: 99–105) a uvažuje o spojení *eko/bio* + substantivum jako o izafetické konstrukci (více viz Sixtová, 2003). Kostomarovem zavedený termín *izafet* zmiňuje autorka i ve své disertační práci (Sixtová, 2007). Primárně jde o pojem převzatý z turko-tatarských a íránských jazyků a označuje lexikální jednotku tvořenou dvěma substantivy, příp. analogicky adjektivem a substantivem, kdy první z nich v nominativu singuláru determinuje druhé a vystupuje ve funkci prefixoidu. Na povaze izafetové konstrukce nic nemění ani její podoba se spojovníkem, či jednoslovná forma. Izafetové konstrukce se v procesu neologie těší velké oblibě, nejspíše z důvodu jednoduchého způsobu tvoření a možnosti úsporného vyjádření (Sixtová, 2007: 89).

Na příkladu prefixoidů *eko-* a *bio-* je tedy velmi zřetelně patrné, jakým způsobem probíhá jejich začleňování do slovní zásoby, jak je mluvčí vnímají a jak se postupem času proměňuje a částečně vyprazdňuje, či mění jejich význam.

⁵ Holičová se v příspěvku snaží dospět k co možná nejpřesnějšímu popisu hesla *bio-* v připravovaném *Slovníku spisovného jazyka slovenského*. Snaží se v rámci slovenštiny postihnout a utřídít všechny jeho možné významy a způsoby, kterými modifikuje, či zpřesňuje význam slovních základů, s nimiž se pojí.

Didaktická východiska a výzvy v neologickém procesu

Aby se nová pojmenování plnohodnotně zapojila do jazykového systému, měli by s nimi mluvčí pracovat podle určitých pravidel a jazykových zákonitostí, tedy systémově. Na jedné straně tedy stojí potřeba neologismy spontánně vytvářet, ta by ale měla být na straně druhé vyvážena předchozí jazykovou zkušeností a elementární průpravou.

Konkrétně u morfémů z klasických jazyků je prokazatelné, že jejich zařazení do výuky L1 i L2 a adekvátní didaktické pojetí může být pro porozumění zásadní. Žáci mohou na základě analogie vyvodit význam kompozit, která jsou pro ně v danou chvíli nová, případně se mohou spontánně pokoušet podobná slova vytvářet v případě komunikační potřeby a vhodné komunikační situace. U takové produkce se může často jednat o okazionální pojmenování, která však respektují jazykové zákonitosti a kopírují podobné, již fungující modely⁶.

Dobrou znalost významu jednotlivých komponentů mohou žáci na všech úrovních vzdělávání využít při nácviu správné výslovnosti, pochopení smyslu daného slova, při rozšiřování slovní zásoby v L2 (Yurtbaşı, 2015). Svůj smysl má bezesporu i propojení odborných předmětů s jazykovou výukou. Výběr slovotvorných komponentů, konkrétně prefixů/prefixoidů, které učitel zařadí do výuky, se řídí četností jejich zastoupení ve frekvenčních slovnících (White et al., 1989: 303–304) s tím, že je potřeba upozornit na některé problematické případy (White et al., 1989: 303), kdy má a) jeden prefix/prefixoid více než jeden význam (např. *in-*, *re-*, *in-*, *dis-*); b) po jeho odtržení nezůstává plnovýznamové slovo (zejména ve spojení s druhým komponentem cizího původu, např. angl. *invented*); c) jeho doslovný překlad by mohl být zavádějící (např. angl. *unassuming*, *indelicate*).

Zatímco například didaktika anglického jazyka je v tomto ohledu velmi dobře propracovaná, v českém prostředí není takový přístup příliš obvyklý. Kompozice, jež není hlavním slovotvorným postupem češtiny, je ve škole probírána spíše formálně. Většinou je žák upozorněn na existenci dvou slovotvorných základů (nejednou mylně označených za kořeny) a dále převážně pracuje s českým materiálem, založeným obvykle na rozlišování slov s více kořeny a s jedním kořenem.

Nedostatkem tohoto přístupu je – kromě spíše nulového komunikačního přesahu – především to, že žáci kompozita určují formálně – hledají vícekořenné lexémy bez ohledu na to, že kompozita se dále mohou začlenit do dalších slovotvorných vztahů

⁶ Vlastní, spontánně vzniklé prostředky mohou představovat i okazionálně utvořené jednotky jako prostředek jazykové kreativity či hry s jazykem, jež mohou být utvářeny čistě formalizovaně jako žákovský lingvistický experiment. Oba komponenty nabízejí potenci pro vznik široké škály jednotek, např. pojmenování potravin či jiných produktů vycházejících z ekologických principů výroby.

a mohou se od nich derivovat jiné jednotky. Za kompozita tak označí i slova jako *vodohospodářský*, *makroekonomka* či *druhořadě* a slovotvorný systém je tak žáku zpochybňován⁷.

Z hlediska našeho tématu je problémem i to, že námi zkoumané a komunikačně potřebné prefixoidy nejsou v rámci kompozice probírány (příkladem budiž latinský prefix *dis-* a prefix řeckého původu *dys-*, který vypadá i zní podobně, významem se ovšem oba prefixy zásadně liší) a tzv. hybridní kompozici se pozornost neuděluje vůbec⁸. Přitom i jejich morfologická podstata a přístup k jejímu vnímání je důležitá i mezioborově – např. soustava fyzikálních veličin s různými typy prefixoidů pracuje rovněž, kompozice se tu tedy podílí na utváření terminologické zásoby, s níž se žáci setkávají již na prvním stupni (*centimetr*, *mililitr* apod.). Z hlediska neologie je hybridní kompozice jedním z nejproduktivnějších způsobů obohacování slovní zásoby. Jako další příklady uvedme velmi produktivní komponenty *super-*, *hyper-*, *mega-*, či *homo-*, *hetero-*, *xeno-*. Se slovy, která tyto komponenty obsahují, se setkávají žáci již od mladšího školního věku, avšak jejich hlubší smysl, založený na původním významu daného prefixoidu jim zůstává skrytý i na vyšších stupních vzdělávání. Neznalost elementárních stavebních kamenů nových slov, ale i slov cizího původu, která jsou součástí základní slovní zásoby jazyka, vede k tomu, že pochopení významu je spíše pasivní. Mluvíci je připraven daný výraz používat jen ve známém kontextu a není schopen jazykové improvizace, která by mohla vést ke spontánní tvorbě nových pojmenování na základě předchozí zkušenosti. Již zmiňované prefixoidní lexémy *homo-*, *hetero-* a *xeno-* jsou například v moderních společenských vědách hojně užívané, avšak jejich všeobecná znalost zůstává s otazníkem. U *homo-* dochází často k záměně řeckého morfému *homo-* = *stejný* a latinského substantiva *homo*, *hominis* = *člověk*, (což může vést k nepochopení např. u výrazu *homofobie*). U slov obsahujících první komponent *hetero-* mluvíci v první řadě myslí na sexuální náklonnost k opačnému pohlaví, než na původní význam *různý* (*heterogenní*, *heterodoxie*). A konečně jen uživatel jazyka s hlubší znalostí je schopen na základě významu prefixoidu *xeno-* = *cizí* vytvořit poměrně expertní název pro mimozemskou bytost nepodobnou člověku *xenomorf* (doslovně *cizotvarý*). V Databázi excerpciho materiálu *Neomat*, verze 3.0 najdeme také výraz *proxy* (*proxy server*, *proxy data*, *proxy*

⁷ O problematice vyučování slovotvorby se v posledních letech objevilo několik článků v časopise „Český jazyk a literatura“ (více viz Bozděchová, 2021, 2022; Pešková, 2022) a rovněž text připravuje Janovec ([s.a.]

⁸ Dříve bývalo výjimečně upozorňováno především na její nevhodnost kvůli kombinaci cizího a českého prvku, ačkoliv její systematickosti obhajoval již v šedesátých letech např. V. Mejstřík (viz např. Mejstřík, 1965). Jistá zkosnatelost výukového systému a odolnost proti změnám v obsahu výuky ovšem může znamenat, že jsou některé třídy dosud přesvědčovány o nesystematickosti a nevhodnosti hybridizace.

bojovníci). Pokud by v tomto případě byla snaha o pochopení významu podložena hlubší znalostí výchozího jazyka (*proximus* = lat. *blízký*), nebylo by pro uživatele nutné se opírat o slovníkové definice. Ani ty nám bohužel u takto okrajových termínů často neposkytnou zázemí etymologické analýzy.

Závěr

Uvědomění si fungování prefixoidů ve slovech, jejich podílu na významové struktuře celku i silného lexikálního významu, ale i polysémie jednotek představuje důležitý obsah výuky českého jazyka, který přispívá k osvojování si přejatých lexikálních jednotek a pochopení některých způsobů adaptace přejímek. Lexikální materiál s komponenty latinského a řeckého původu přitom představuje jednak aktuální slovní zásobu, jednak velice živý plastický materiál, který může žáky oslovit a nebude pro ně představovat pouze jakési učebnicové příklady. Pochopení tohoto systému pak může posílit i další jevy ve slovtvorbě, např. problematiku blendingu. To vše dává mluvčím jazyka možnost podílet se aktivně na vzniku nových slov a víceslovných pojmenování s respektem k jazykovým zákonitostem a všeobecně uznávaným principům jejich tvoření. Mělo by být tedy i cílem didaktického zpracování této problematiky na všech stupních školního vzdělávání.

Bibliografie

- bio break*, [2022], Cambridge Dictionary, <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/bio-break> [přístup: 11. 7. 2022].
- bio I*, [2022], Akademický slovník současné češtiny, <https://slovníkcestiny.cz/heslo/bio/1/2260> [přístup: 11. 7. 2022].
- bio-*, [2022], Akademický slovník současné češtiny, <https://slovníkcestiny.cz/heslo/bio-/0/627> [přístup: 11. 7. 2022].
- Bowers P., Kirby J., Deacon H., 2010, *The effects of morphological instruction on literacy skills: A systematic review of the literature*, „Review of Educational Research“, vol. 80 (2), s. 144–179.
- Bozděchová I., 2021, *Kam se slovtvorbou – v teorii a ve výuce*, „Český jazyk a literatura“, č. 71, s. 116–122.

- Bozděchová I., 2022, *Slovotvorba nejen, ale i hrou*, „Český jazyk a literatura“, č. 72, s. 13–19. Databáze excerpčního materiálu Neomat, verze 3.0, <http://www.neologismy.cz/> [přístup: 15. 10. 2022].
- eco, [2022], Dictionary.com, <https://www.dictionary.com/browse/eco> [přístup: 11. 7. 2022].
- eko-, [2022], Akademický slovník současné češtiny, <https://slovníkcestiny.cz/heslo/eko-/0/31865> [přístup: 11. 7. 2022].
- eko, [2022], Akademický slovník současné češtiny, <https://slovníkcestiny.cz/heslo/eko/0/37681> [přístup: 11. 7. 2022].
- Hladká Z., 1990, *Ekologie*, „Naše řeč“, č. 73 (1), s. 54–56.
- Holičová B., 2003, *Kompozitá s prefixom bio-*, v: *Varia X: Zborník materiálov z X. kolokvia mladých jazykovedcov*, eds. M. Nábělková, M. Šimková, Slovenská jazykovedná spoločnosť pri SAV – Jazykovedný ústav L. Štúra SAV, Bratislava, s. 59–66.
- Janovec L., [s.a.], *Ještě k výuce slovtvorby* [rukopis textu připravovaný k recenznímu řízení pro časopis „Český jazyk a literatura“].
- Martinová O. et al., 1998, *Nová slova v češtině. Slovník neologizmů 1*, Academia, Praha.
- Martinová O. et al., 2004, *Nová slova v češtině. Slovník neologizmů 2*, Academia, Praha.
- Martinová O., Savický N., 1987, *Hybridní slova a některé obecné otázky neologie*, „Slovo a slovesnost“, č. 48 (2), s. 124–139.
- Mejstřík V., 1965, *Tzv. hybridní složeniny a jejich stylová platnost*, „Naše řeč“, č. 48 (1), s. 1–15.
- Mitter P., 2003, *Složená hybridní substantiva s prvním komponentem cizího původu v současné češtině*, *Acta Universitatis Purkynianae*, 95, Univerzita J.E. Purkyně, Ústí nad Labem.
- Mitter P., 2004, *Vymezení některých prefixoidů a radixoidů v české lingvistické literatuře*. „Jazykovědné aktuality“, č. 41 (3), s. 31–36.
- Mravinacová J., 2005, *Neosémantismy vzniklé pod vlivem cizího jazyka*, v: *Neologizmy v dnešní češtině*, eds. O. Martinová et al., ÚJČ AV ČR, Praha, s. 180–186.
- Pešková Š., 2022, *Co všechno se mohou žáci v učebnicích dozvědět aneb Hravá slovtvorba*. „Český jazyk a literatura“, č. 72, s. 222–225.
- Petráčková V., Kraus J., eds., 2005, *Slovník cudzích slov (akademický)*, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá, Bratislava.
- Rasinski T.V. et al., 2011, *The Latin-Greek connection: Building vocabulary through morphological study*, „The Reading Teacher“, vol. 65 (2), s. 133–141.
- Sixtová H., 2003, *K otázce adjektiv ovlivněných angličtinou v češtině a bulharštině*, v: *Internacionalizmy v nové slovní zásobě*, eds. A. Rangel, Z. Tichá, ÚJČ AV ČR, Praha, s. 99–105.
- Sixtová H., 2007, *Nové lexikální jednotky cizího původu v češtině, ruštině a bulharštině – srovnání*, Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Praha.
- Slovník cudzích slov (akademický)*. 2., [2022], doplnené a prepracované vyd. z roku 2005, <https://slovník.juls.savba.sk/?w=bio&s=exact&c=Ncbf&cs=&d=scs#> [přístup: 11. 7. 2022].
- What percent of English words are derived from Latin?*, [2022], Dictionary.com, <https://www.dictionary.com/e/word-origins/> [přístup: 11. 7. 2022].

- White G. et al., 1989, *Teaching elementary students to use word-part clues*, „The Reading Teacher”, vol. 42 (4), s. 302–308.
- Yurtbaşı M., 2015, *Building English vocabulary through roots, prefixes and suffixes*, „Global Journal of Foreign Language Teaching“, vol. 5 (1), s. 44–51.

Eliška Králová – doktorantka na Wydziale Pedagogicznym Uniwersytetu Karola w Pradze oraz wykładowczyni (lektorka) łaciny medycznej i języka czeskiego dla obcokrajowców na II Wydziale Medycznym Uniwersytetu Karola w Pradze. Zainteresowania naukowe: występowanie w języku czeskim elementów słowotwórczych z klasycznej łaciny i greki, przetwarzanie dydaktyczne tych elementów słowotwórczych oraz ich pozytywny wpływ na właściwe rozumienie znaczenia wyrazów zawierających prefiksoidy z greki i łaciny, które zawarte są w przedstawianej strukturze leksykalnej. Jako lektorka języka czeskiego dla obcokrajowców na Wydziale Medycznym skupia się na efektywnym nauczaniu języka czeskiego stosowanego w medycynie oraz na ćwiczeniach umiejętności komunikowania się z pacjentem.

Eliška Králová – a doctoral student at the Pedagogical Faculty, Charles University in Prague and a lecturer (teacher) of medical Latin and the Czech language for foreigners at the 2nd Medical Faculty of Charles University in Prague. Her research interests include: word-formation elements originating in Latin and Greek occurring in the Czech language, the didacting processing of the said word-formation elements and their positive impact on the adequate comprehension of the words containing prefixoids of Latin and Greek origin in their lexical structure. As a teacher of the Czech language at the Medical Faculty she is focused on effective teaching of her native language in medical usage and on developing the ability to properly communicate with patients..